YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
16 päivänä toukokuuta 2002 *

Asiassa C-232/99,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään I. Martínez del Peral ja B. Mongin, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään N. Díaz Abad, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen eikä lääkäreiden vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/16/ETY (EYVL L 165, s. 1) mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa pannut direktiivin 8 artiklaa asianmukaisesti täytäntöön, eikä ole myöskään pannut täytäntöön kyseisen direktiivin 18 artiklaa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: neljännen jaoston puheenjohtaja S. von Bahr, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit D. A. O. Edward (esittelevä tuomari) ja M. Wathelet,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan komission, asiamiehinään I. Martínez del Peral ja B. Mongin, ja Espanjan kuningaskunnan, asiamiehenään M. López-Monís Gallego, 1.2.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.10.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.6.1999 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen eikä lääkäreiden vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/16/ETY (EYVL L 165, s. 1) mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa pannut direktiivin 8 artiklaa asianmukaisesti täytäntöön, eikä ole myöskään pannut täytäntöön kyseisen direktiivin 18 artiklaa.

Yhteisön lainsäädäntö

2 Direktiivin 93/16/ETY 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos jäsenvaltioiden kansalaiset, jotka haluavat saada sellaisen erikoislääkärin tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan, jota ei ole mainittu 4 ja 6 artiklassa tai jota, vaikka se on mainittu 6 artiklassa, ei anneta siinä jäsenvaltiossa, josta ulkomaan kansalainen on peräisin tai josta hän tulee, vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia, että heidän on täytettävä sen omien lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaiset kyseistä erikoisalaa koskevat koulutusvaatimukset.

2. Vastaanottavan jäsenvaltion on kuitenkin otettava huomioon joko kokonaan tai osittain 1 kohdassa tarkoitettujen kansalaisten suorittamat koulutusjaksot, joista sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, josta ulkomaan kansalainen on peräisin tai josta hän tulee, ovat antaneet heille tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan edellyttäen, että koulutusjaksot vastaavat vastaanottavassa jäsenvaltiossa vaadittavia kyseisen erikoistumiskoulutuksen koulutusjaksoja.

3. Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tai toimielinten on tutkittuaan asianomaisen henkilön erikoistumiskoulutuksen sisällön ja pituuden niille toimitettujen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen perusteella ilmoitettava hänelle vaadittavan lisäkoulutuksen pituus ja alat, jotka sen on katettava."

3 Kyseisen direktiivin 18 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jos vakuutuslaitosten välillä tehtävän sosiaaliturvajärjestelmien perusteella vakuutetuille henkilöille annettuja palveluja koskevan tiliselvityksen vuoksi vastaanottava jäsenvaltio vaatii julkisen sosiaaliturvalaitoksen rekisteriin merkitsemistä, tämän jäsenvaltion on vapautettava toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneet jäsenvaltioiden kansalaiset tästä vaatimuksesta, jos palvelujen tarjoamiseen liittyy kyseisen henkilön matkustamista.

Kyseisen henkilön on kuitenkin tehtävä tälle laitokselle ilmoitus tarjotuista palveluista etukäteen tai kiireellisissä tapauksissa niiden tarjoamisen jälkeen."

Kansallinen lainsäädäntö

4 Direktiivin 93/16/ETY 8 artikla saatettiin osaksi Espanjan oikeusjärjestystä 29.12.1989 annetun Real Decreto 1691/1989 por el que se regulan el reconocimiento de diplomas, certificados y otros títulos de Médico y de Médico Especialista de los Estados miembros de la Comunidad Economica Europea, el ejercicio efectivo del derecho de establecimiento y la libre prestación de servicios (Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden lääkäreiden ja erikoislääkäreiden tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tunnustamisesta sekä sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaasta käyttämisestä annettu kuninkaan asetus nro 1691/1989) (BOE N:o 13, 15.1.1990, s. 1267; jäljempänä kuninkaan asetus nro 1691/1989) -nimisen kuninkaan asetuksen 12 a §:llä, sellaisena kuin tämä asetus on muutettuna 22.12.1995 annetulla kuninkaan asetuksella nro 2072/1995 (BOE N:o 20, 23.1.1996, s. 1962; jäljempänä kuninkaan asetus nro 2072/1995). Tässä 12 a §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Direktiivin N:o 93/16/ETY 8 artiklan mukaisesti tämän pykälän säännöksiä sovelletaan jäsenvaltioiden kansalaisiin, jotka haluavat saada espanjalaisen erikoislääkärin muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan ja jotka esittävät sellaisen erikoislääkärin tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan, jota ei mainita tämän kuninkaan asetuksen liitteessä II.

2. Opetus- ja tiedeministeriön tieteellisestä tutkimuksesta ja korkeakouluopetuksesta vastaava pääosasto arvioi asianomaisen henkilön suorittamia koulutusjaksoja niiden mahdolliseksi tunnustamiseksi. Kyseisestä erikoisalasta vastaavan kansallisen komitean lausunnon saatuaan pääosasto tarvittaessa määrittelee vaadittavan lisäkoulutuksen pituuden ja ne alat, jotka sen on katettava, jotta asianomainen henkilö voi saada espanjalaisen erikoislääkärin muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan.

Hakijan, jolla oleva lääkärin muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja on ensin tunnustettu, osoittamaa koulutusta arvioidaan sillä lähtövaltiossa olevan virallisen luonteen perusteella sekä sen perusteella, miten se vastaa Espanjassa kyseisen erikoisalan osalta edellytetyn koulutuksen sisältöä.

3. Lisäkoulutusjakso, johon asianomaisten henkilöiden on tarvittaessa osallistuttava, suoritetaan kyseisen erikoisalan virallisesti hyväksytyssä koulutuspaikassa. Tämän pykälän 4 momentissa tarkoitettua tapausta lukuun ottamatta asianomaisten henkilöiden on haettava kyseiseen koulutukseen sen jälkeen kun he ovat osallistuneet tavanomaiseen menettelyyn, johon sisältyy 11.1.1984 annetussa kuninkaan asetuksessa nro 127/1984 ja muissa voimassa olevissa säännöksissä tarkoitettu valtiontutkinto, samoin edellytyksin kuin muutkin hakijat.

4. Jos asianomaiset henkilöt voivat osoittaa läpäisseensä kansallisen valintakokeen lähtövaltiossa suorittamaansa koulutukseen osallistumiseksi, heidän ei tarvitse osallistua edellä mainitun kuninkaan asetuksen nro 127/1984 5 §:n 1 momentissa säädettyyn kokeeseen. Näissä tapauksissa lisäkoulutus suoritetaan kuninkaan asetuksen nro 127/1984 5 §:ssä tarkoitetun kansainvälisen komitean osoittamassa tunnustetussa erikoistumiskoulutuspaikassa kyseisen asetuksen säännösten ja sen soveltamissäännösten mukaisesti".

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

5 Komissio aloitti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn Espanjan kuningaskuntaa vastaan 27.12.1990 päivätyllä virallisella huomautuksella, koska se ei ollut pannut täytäntöön lääketieteen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja

palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi 16 päivänä kesäkuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/362/ETY (EYVL L 167, s. 1) 8, 17 ja 23 artiklaa, ja koska se oli pannut kyseisen direktiivin 14 artiklan täytäntöön virheellisesti kuninkaan asetuksella nro 1691/1989. Espanjan viranomaisten 8.4.1991 antaman vastauksen perusteella komissio esitti 17.1.1996 tiedoksiannetulla perustellulla lausunnolla direktiivin 75/362/ETY 8 ja 17 artiklaa sisällöltään vastaavia direktiivin 93/16/ETY 8 ja 18 artiklaa koskevia väitteitä.

6 Perusteltuun lausuntoon 25.1.1996 antamassaan vastauksessa Espanjan viranomaiset ilmoittivat komissiolle kuninkaan asetuksen nro 1691/1989 muuttamisesta annetun kuninkaan asetuksen nro 2072/1995, jolla näiden viranomaisten mukaan täydennettiin direktiivin 93/16/ETY saattamista osaksi Espanjan oikeusjärjestystä.

7 Komissio katsoi, ettei uusi kuninkaan asetus päättänyt jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, ja lähetti 12.2.1997 täydentävän virallisen huomautuksen, johon Espanjan hallitus vastasi 4.6.1997. Tähän vastaukseen tyytymättömänä komissio osoitti Espanjan kuningaskunnalle 10.8.1998 täydentävän perustellun lausunnon. Espanjan hallituksen täydentävään perusteltuun lausuntoon antama vastaus esitettiin komissiolle 23.11.1998 päivätyllä kirjeellä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee direktiivin 93/16/ETY 8 artiklan virheellistä täytäntöönpanoa

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

8 Ensimmäisessä kanneperusteessaan komissio väittää, että Espanjan kuningaskunta ei ole pannut direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa oikein täytäntöön, sillä voidakseen toimia Espanjassa erikoislääkärinä, maahan muuttavien lääkäreiden,

joilla olevaa erikoislääkärin tutkintotodistusta, todistusta tai muuta muodollista kelpoisuutta osoittavaa asiakirjaa ei ole direktiivin 93/16/ETY nojalla tunnustettava automaattisesti ja varauksetta, on osallistuttava kansalliseen "Medico Interno Residente" (sairaalapalvelua suorittava lääkäri, jäljempänä MIR) -valintakokeeseen.

9 Komission mukaan lääkärien erikoistumiskoulutukseen pääsyn edellytyksenä on Espanjassa sellaisen kansallisen kokeen läpäiseminen, joka on asetettu erikoislääkärien määrän rajoittamiseksi, ja jolla myönnetään oikeus osallistua lääkärien erikoistumiskoulutukseen siihen hyväksytyssä sairaalassa tai terveyskeskuksessa.

10 Komissio väittää, että direktiivin 93/16/ETY 8 artiklan 3 kohdasta ilmenee selkeästi, ettei vastaanottava jäsenvaltio voi kieltäytyä myöntämästä erikoislääkärin tutkintotodistusta sellaisissa tapauksessa, jotka eivät kuulu tässä direktiivissä vahvistetun automaattisen ja varauksettoman tunnustamisjärjestelmän piiriin. Asianomaisen henkilön toisessa jäsenvaltiossa saamia tutkintotodistuksia, todistuksia ja muita muodollista kelpoisuutta osoittavia asiakirjoja tutkittuaan vastaanottava jäsenvaltio voi tarvittaessa edellyttää lisäkoulutuksen suorittamista. Vastaanottava jäsenvaltio ei kuitenkaan voi järjestelmällisesti asettaa tämän koulutuksen aloittamiselle edellytykseksi MIR-valintakokeen kaltaisen kansallisen valintakokeen läpäisemistä, joka on tarkoitettu niille henkilöille, jotka haluavat aloittaa lääkäreiden erikoistumiskoulutuksen, kun taas kyseiset maahanmuuttavat lääkärit tarvitsevat erikoistumiskoulutuspaikan vain vaaditun lisäkoulutuksen suorittamiseksi.

11 Komissio viittaa sille tehtyihin useisiin valituksiin sekä Euroopan parlamentin ja Euroopan oikeusasiamiehen sille lähettämiin vetoomuksiin. Kyseisistä valituksista ilmenee, että kieltäytyessään tutkimasta tutkintotodistusten tunnustamista koskevia hakemuksia Espanjan viranomaiset ovat vedonneet säännönmukaisesti ja itsepintaisesti siihen, ettei direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa ole saatettu osaksi Espanjan oikeusjärjestystä.

12 Komissio väittää, että jäsenvaltiot voivat lainmukaisesti edellyttää valintakokeen läpäisemistä, kun kyse on työhönottomenettelystä. MIR-valintakoe ei kuitenkaan ole luonteeltaan henkilöiden palvelukseen ottamista koskeva menettely, sillä sen läpäisseelle ei myönnetä oikeutta saada tiettyä työpaikkaa vaan koulutuspaikka. Espanjan viranomaiset eivät siten ole sellaisessa tilanteessa, että niiden pitäisi kiintiöidä erikoistumiskoulutuksen aloittavien lääkäreiden määrää sillä perusteella, että näille kaikille pitäisi tarjota työpaikka.

13 Espanjan hallitus väittää, että direktiivin 93/16/ETY 8 artikla saatettiin osaksi Espanjan oikeusjärjestystä kuninkaan asetuksella nro 1691/1989, sellaisena kuin se on muutettuna kuninkaan asetuksella nro 2072/1995 (jäljempänä muutettu kuninkaan asetus nro 1691/1989). Toisin kuin komissio väittää, direktiivin 93/16/ETY 8 artiklassa ei Espanjan hallituksen mukaan edellytetä vastaanottavan jäsenvaltion tarjoavan sitä lisäkoulutusta, jota se pitää välttämättömänä, ennen erikoislääkärin tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan myöntämistä.

14 Espanjan hallituksen mukaan MIR-valintakoe on välttämätön Espanjassa vallitsevan tilanteen johdosta, sillä historiallisista syistä monet lääkärit haluavat päästä lääkäreiden erikoistumiskoulutukseen, joten siihen käytettävissä olevien koulutuspaikkojen määrä ei ole riittävä, minkä vuoksi toimivaltaiset viranomaiset joutuvat jakamaan ne.

15 Espanjan hallitus korostaa, että kyseinen koe ei ole tentti, joka hakijoiden on läpäistävä, vaan käytettävissä olevien rajoitettujen koulutuspaikkojen jakomenettely. Henkilöä ei MIR-valintakokeessa hyväksytä tai hylätä: täytettävät paikat jaetaan hakijoille kokeessa annettujen yleisarvosanojen mukaisessa paremmuusjärjestyksessä ottaen huomioon hakijan hakemuksessaan esittämän etusijajärjes-

tyksen. Siten tämä valintakoe on ansioiden ja soveltuvuuden tutkimiseen perustuva objektiivinen menettely. Ansioita arvioidaan lääketieteen yliopistollista koulutusta koskevalla asteikolla, kun taas soveltuvuutta arvioidaan lääketieteelliseen tutkintoon liittyviä yleistietoja koskevalla kokeella.

16 Lisäksi Espanjan hallitus toteaa, että MIR-valintakokeeseen osallistumista ei edellytetä järjestelmällisesti ottaen huomioon, että muutetun kuninkaan asetuksen nro 1691/1989 12 a §:n 4 momentin mukaan sellaisten hakijoiden ei tarvitse osallistua tähän valintakokeeseen, jotka osoittavat, että he ovat lähtövaltiossaan suorittamaansa koulutukseen osallistumiseksi läpäisset kansallisen valintakokeen.

17 Espanjan hallituksen mukaan komission liioiteltujen väitteiden hyväksyminen olisi selvästi vastoin lääkäreiden erikoistumiskoulutukseen osallistumista koskevaa Espanjan järjestelmää ja kannustaisi tai houkuttelisi Espanjassa annettavaan koulutukseen pyrkiviä hakijoita hakeutumaan ulkomailla annettavaan koulutukseen tietyksi vähimmäisajaksi ja itse valitsemillaan edellytyksillä saadakseen oikeuden osallistua Espanjassa annettavaan lisäkoulutukseen kiertäen tämän koulutuksen tavanomaisia osallistumisedellytyksiä. Tätä tilannetta on pidettävä lain vastaisena.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

18 Direktiivin 93/16/ETY 8 artikla kuuluu niihin yhteisön oikeuden säännöksiin, joilla pyritään helpottamaan sellaisten lääkäreiden, jotka ovat yhteisön kansalaisia ja ovat suorittaneet erikoistumiskoulutuksen, ammatillista liikkuvuutta.

19 Kuten EY:n perustamissopimuksen 57 artiklan 1 kohdasta (josta on muutettuna tullut EY 47 artiklan 1 kohta) ilmenee, direktiivin 93/16/ETY kaltaisten direk-

tiivien tarkoituksena on helpottaa itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana vahvistamalla säännöksiä, joiden avulla tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat voidaan mahdollisuuksien mukaan tunnustaa vastavuoroisesti.

20 Direktiivin 93/16/ETY 8 artiklan 1 kohdassa säädetään, että asianomaiselle henkilölle myönnetään vastaanottavassa jäsenvaltiossa uusi tutkintotodistus, kun hän on tarvittaessa suorittanut lisäkoulutuksen. Hän voi toimia kyseisen alan erikoislääkärinä juuri tämän tutkintotodistuksen perusteella. Kyseisen 8 artiklan 2 kohdassa vastaanottava jäsenvaltio velvoitetaan tarvittavaa lisäkoulutusta määrittäessään ottamaan huomioon asianomaisen henkilön asian kannalta merkityksellinen ammatillinen pätevyys yhteisöjen tuomioistuimen ammatillisen pätevyyden vastavuoroista tunnustamista koskevassa oikeuskäytännössä kehitettyjen periaatteiden mukaisesti.

21 Tämän oikeuskäytännön, jonka periaatteet on vahvistettu asiassa C-340/89, Vlassopoulou, 7.5.1991 annetussa tuomiossa (Kok. 1991, s. I-2357, Kok. Ep. XI, s. I-201, 16 kohta), mukaan jäsenvaltion viranomaisten, jotka tutkivat toisen jäsenvaltion kansalaisen hakemusta säännellyn ammatin harjoittamista koskevan luvan saamiseksi, on otettava huomioon asianomaisen henkilön ammatillinen pätevyys vertaamalla hänen tutkintotodistuksistaan, todistuksistaan ja muista muodollista kelpoisuutta osoittavista asiakirjoistaan ilmenevää pätevyyttä kansallisessa lainsäädännössä kyseisen ammatin harjoittamiseksi edellytettyyn ammatilliseen pätevyyteen (ks. viimeksi asia C-31/00, Dreessen, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s I-663, 1 kohta).

22 Tämä velvollisuus koskee kaikkia tutkintotodistuksia, todistuksia ja muita muodollista kelpoisuutta osoittavia asiakirjoja samoin kuin asianomaisen henkilön asian kannalta merkityksellistä kokemusta siitä riippumatta, onko ne saatu jäsenvaltiossa vai kolmannessa maassa, eikä sen olemassaolo pääty sen vuoksi, että tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskevia direktiivejä on annettu (ks. asia C-238/98, Hocsman, tuomio 14.9.2000, Kok. 2000, s. I-6623, 23 ja 31 kohta).

23 Tältä osin direktiivin 93/16/ETY kaltaisten direktiivien pääasiallisena tarkoituksena on tiettyjen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroista ja varauksetonta tunnustamista koskevien järjestelmien vahvistaminen.

24 Lääkärin ammatin osalta direktiivissä 93/16/ETY säädetään siten, että jokaisen jäsenvaltion on tunnustettava sellaiset tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, jotka on annettu jäsenvaltioiden kansalaisille toisessa jäsenvaltiossa tässä direktiivissä asetettujen edellytysten mukaisesti, siten, että kyseinen pätevyystodistus antaa jäsenvaltion alueella saman oikeuden lääkärintoimen aloittamiseen ja sen harjoittamiseen kuin jäsenvaltion itsensä antamat pätevyystodistukset.

25 Näille tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskeville järjestelmille ominaisen automaattisen ja varauksettoman vaikutuksen johdosta sekä sen vuoksi, että niiden nojalla on mahdollista tietää tarkasti ja ennakolta, antaako tietty tutkintotodistus oikeuden kyseisen ammatin harjoittamiseen toisissa jäsenvaltioissa, nämä järjestelmät ovat asianomaisten henkilöiden kannalta useimmiten edullisempia kuin tämän tuomion 21 ja 22 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä vahvistettujen periaatteiden soveltaminen. Tällä oikeuskäytännöllä on kuitenkin edelleen tiettyä merkitystä tilanteissa, joita tutkintotodistusten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetut direktiivit eivät kata (ks. em. asia Hocsman, tuomion 34 kohta).

26 Tältä osin direktiivissä 93/16/ETY esitetään kolme erilaista tapausta sellaisten lääkäreiden, jotka ovat jäsenvaltioiden kansalaisia ja ovat osallistuneet lääkäreiden erikoistumiskoulutukseen, tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tunnustamisesta.

27 Ensimmäinen tapaus koskee maahanmuuttavia lääkäreitä, joilla on sellaisten lääketieteen erikoisalojen tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja, jotka ensinnäkin ovat kaikille jäsenvaltioille yhteisiä ja

toisaalta luetellaan direktiivin 93/16/ETY 5 artiklan 2 kohdassa. Tämän direktiivin 4 artiklan mukaan nämä tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat tunnustetaan kaikissa jäsenvaltioissa automaattisesti ja varauksetta.

28 Toinen tapaus koskee maahanmuuttavia lääkäreitä, joilla on sellaisten lääketieteen erikoisalojen tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja, jotka eivät ole kaikille jäsenvaltioille yhteisiä mutta jotka mainitaan direktiivin 93/16/ETY 7 artiklan 2 kohdassa esitettyjen, kahdelle tai useammalle jäsenvaltiolle yhteisten erikoisalojen joukossa. Tämän direktiivin 6 artiklan mukaan nämä tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat tunnustetaan automaattisesti ja varauksetta kyseisissä jäsenvaltioissa mutta vain niissä.

29 Kolmas tapaus koskee maahanmuuttavaa lääkäriä, joka haluaa toimia erikoislääkärinä jäsenvaltiossa ja joka on suorittanut toisessa jäsenvaltiossa lääkärin koulutuksen, josta hän on saanut tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan, jonka nojalla hänellä ei ole direktiivin 93/16/ETY 4 artiklan tai 6 artiklan nojalla oikeutta toimia ensin mainitussa jäsenvaltiossa kyseisen alan erikoislääkärinä. Tällaisessa tapauksessa direktiivin 8 artiklassa pyritään helpottamaan kyseisen lääkärin vapaata liikkuvuutta antamalla hänelle mahdollisuus täydentää koulutustaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa tämän jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti voidakseen toimia kyseisen alan erikoislääkärinä.

30 Direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa sovelletaan siis ensinnäkin sekä vastaanottavassa jäsenvaltiossa että siinä jäsenvaltiossa, josta henkilö on peräisin tai josta hän tulee, oleviin lääketieteen erikoisaloihin, joita ei jostain syystä mainita tämän direktiivin 5 ja 7 artiklassa.

31 Toiseksi direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa sovelletaan erikoistumiskoulutuksiin, joiden ei siinä jäsenvaltiossa, josta henkilö on peräisin tai josta hän tulee, katsota pätevöittävän lääketieteen erikoisalaan, mutta jotka antavat tässä jäsenvaltiossa

oikeuden toimia lääkärinä sellaisella alalla, jota pidetään vastaanottavassa jäsenvaltiossa lääketieteen erikoisalana.

32 Tällainen tilanne vallitsee esimerkiksi kardiologian osalta, jota pidetään useimmissa jäsenvaltioissa lääketieteen erikoisalana mutta jota joissakin jäsenvaltioissa pidetään sisätauteihin kuuluvana erikoisalana, niin että tutkintotodistusta "sisätautien erikoislääkäri — kardiologia", ei voida tunnustaa direktiivin 93/16/ETY 4 ja 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla automaattisesti ja varauksetta (ks. vastaavasti asia C-16/99, Erpelding, tuomio 14.9.2000, Kok. 2000, s. I-6821, 27 kohta).

33 Kolmanneksi direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa sovelletaan, kun maahanmuuttavalla lääkärillä on tutkintotodistus sellaiselta lääketieteen erikoisalalta, jonka osalta vastaanottavassa jäsenvaltiossa ei ole vastaavaa erikoisalaa vaan läheinen erikoisala, minkä vuoksi toimiminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa tällä viimeksi mainitulla erikoisalalla edellyttää etukäteen suoritettua lisäkoulutusta.

34 Direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa on siis tulkittava siten, että se koskee maahanmuuttavaa lääkäriä, jolla on erikoislääkärin tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja, joka ei kuulu direktiivissä 93/16/ETY vahvistetun automaattisen ja varauksettoman tunnustamisjärjestelmän piiriin mutta jonka perusteella tällä lääkärillä on mahdollisuus harjoittaa siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin tai josta hän tulee, sellaista lääkärintointa, joka vastaa tietyiltä osin mutta ei muodollisesti sitä lääketieteen erikoisalaa, jolla hän haluaisi toimia vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

35 Espanjan kuningaskunta väittää, että sen soveltamaa lääkäreiden erikoistumiskoulutukseen pääsyä koskevaa järjestelmää on mahdollista kiertää, jos direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa on tulkittava siten, että sitä on sovellettava myös maahanmuuttaviin lääkäreihin, joilla on erikoislääkärin tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja, josta ilmenevä koulutus on

hyvin lyhyt ja jonka perusteella ei ole oikeutta aloittaa erikoislääkärin toimintaa siinä jäsenvaltiossa, josta henkilöt ovat peräisin tai josta he tulevat. Tällainen tulkinta johtaisi siihen, että espanjalaiset lääkärit voisivat kiertää MIR-valintakoejärjestelmää suorittamalla toisessa jäsenvaltiossa hyvin lyhyen koulutuksen.

36 Komissio myöntää, että tällaisen väärinkäytön estäminen on perusteltua. Kuitenkin komissio toistaa, ettei maahanmuuttavien lääkäreiden, jotka ovat suorittaneet lääkärin erikoistumiskoulutuksen kokonaan siinä jäsenvaltiossa, josta he ovat peräisin tai josta he tulevat, velvoittaminen osallistumaan MIR-valintakokeeseen ole tarpeellista tai oikeasuhteista.

37 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä huomautuksista ilmenee tältä osin, että Espanjan kuningaskunta edellyttää MIR-valintakokeeseen osallistumista periaatteessa kaikilta maahanmuuttavilta lääkäreiltä samalla tavoin kuin niiltä lääkäreiltä, jotka haluavat osallistua koulutukseen ensimmäisen kerran saadakseen erikoislääkärin tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan. Se, että Espanjan viranomaiset käytännössä vapauttavat tästä valintakokeesta ne henkilöt, jotka osoittavat läpäisseensä vastaavan valintamenettelyn siinä jäsenvaltiossa, josta he ovat peräisin tai josta he tulevat, vahvistaa, että on olemassa sellainen sääntö, jonka mukaan kaikkien maahanmuuttavien lääkärien on periaatteessa pakko osallistua kyseiseen valintakokeeseen.

38 Espanjan hallitus ei myöskään kiistä sitä komission väitettä, että MIR-valintakokeen järjestämistapa ei takaa, että maahanmuuttava lääkäri voi osallistua lisäkoulutukseen asianomaisella erikoislääketieteen alalla.

39 Direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa sovellettaessa vastaanottava jäsenvaltio voi tosin periaatteessa asettaa maahanmuuttavan lääkärin hakeman tutkintotodistuksen myöntämisedellytykseksi lisäkoulutuksen suorittamisen. Kyseisen artiklan

3 kohdasta ilmenee kuitenkin, että tämä lisäkoulutus voi koskea vain sellaisia aloja, joita maahanmuuttavan lääkärin tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat eivät vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön nojalla vielä kata.

40 Vastaanottava jäsenvaltio ei siis voi sisällyttää maahanmuuttavalta lääkäriltä vaadittavaan lisäkoulutukseen muita aloja eikä asettaa maahanmuuttaville lääkäreille samoja pääsyedellytyksiä kuin lääkärille, joka haluaa osallistua koulutukseen ensimmäisen kerran saadakseen erikoislääkärin tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan.

41 Näin ollen on todettava, että Espanjan kuningaskunta ei ole pannut direktiivin 93/16/ETY 8 artiklaa asianmukaisesti täytäntöön ja että komission ensimmäinen kanneperuste on siis perusteltu.

Toinen kanneperuste, joka koskee direktiivin 93/16/ETY 18 artiklan täytäntöönpanon laiminlyöntiä

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

42 Toisessa kanneperusteessaan komissio väittää, että Espanjan kuningaskunta ei ole pannut direktiivin 93/16/ETY 18 artiklaa täytäntöön, vaikka se oli välttämätöntä.

43 Komissio katsoo, että 20.1.1995 annetun kuninkaan asetuksen nro 63/1995 5 §:stä ilmenee, että vain Espanjan kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään kuuluvan henkilöstön palvelut korvataan sosiaaliturvajärjestelmässä "jollei kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu". Espanjan lainsäädännössä ei täsmennetä, kuuluuko EY:n perustamissopimus käsitteeseen "kansainväliset sopimukset", ja jos vastaus on myöntävä, millä tavoin lääkärin, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, Espanjassa suorittama yksittäinen palvelu voi kuulua Espanjan sosiaaliturvalaitosten korvattavaksi. Tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön nojalla lääkärit, joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, eivät voi hätätilanteita lukuun ottamatta tarjota Espanjassa sellaisia palveluja, jotka ovat korvauskelpoisia.

44 Espanjan hallitus toteaa, että direktiivin 93/16/ETY 18 artiklaa ei ole pantu täytäntöön, sillä sen sanamuodon mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia saattamaan tämän säännöksen voimaan kansallisessa oikeusjärjestyksessään vain siinä tapauksessa, että vastaanottava jäsenvaltio vaatii julkisen sosiaaliturvalaitoksen rekisteriin merkitsemistä, jotta vakuutuslaitoksen kanssa voitaisiin tehdä sosiaaliturvajärjestelmien perusteella vakuutetuille henkilöille annettuja palveluja koskeva tiliselvitys. Espanjassa ei vaadita tällaista rekisteriin merkitsemistä. Näin ollen muiden jäsenvaltioiden kansalaisia ei tarvitse vapauttaa tästä velvollisuudesta.

45 Lisäksi Espanjan hallitus esittää, että komissio sekoittaa keskenään sellaisille lääkäreille, jotka ovat muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, kuuluvan oikeuden tarjota Espanjassa vapaasti palveluita, sekä Espanjan sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvien henkilöiden oikeudet. Espanjan hallitus toteaa, että näiden viimeksi mainittujen henkilöiden käyttäessä kansallista terveydenhoitojärjestelmää kaikki kustannukset korvataan sosiaaliturvajärjestelmästä. Jos he sitä vastoin haluavat saada tämän järjestelmän ulkopuolista hoitoa, heidän on vastattava hoidosta aiheutuvista kustannuksista itse saamatta lainkaan korvauksia sosiaaliturvajärjestelmästä. Korvausta myönnetään vain kansallisen terveydenhoitojärjestelmän ulkopuolella annettavasta lääketieteellisestä ensiavusta aiheutuvista kustannuksista, kun on ensin tarkastettu, ettei kansallisen terveydenhoitojärjestelmän palveluita ole voitu käyttää oikeaan aikaan ja ettei kyseinen ensiapu merkitse tämän poikkeuksen kiertoa tai väärinkäyttöä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

46 Direktiivin 93/16/ETY 18 artikla kuuluu luvussa VI, jonka nimikkeenä on "Säännökset, jotka helpottavat sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä lääkäreiden toiminnassa" olevaan jaksoon B, jonka nimikkeenä on "Erityissäännöksiä palvelujen tarjoamisesta".

47 Tässä jaksossa olevissa kahdessa artiklassa sairaanhoitopalveluja toisessa jäsenvaltiossa tarjoavat jäsenvaltioiden kansalaiset vapautetaan tietyistä velvollisuuksista, joita jäsenvaltio mahdollisesti asettaa sinne sijoittautuneille lääkäreille.

48 Direktiivin 93/16/ETY 17 artiklassa nämä ammatinharjoittajat siten periaatteessa vapautetaan ammatillisen järjestön tai toimielimen antamaa toimilupaa, jäsenyyttä tai rekisteriin merkitsemistä koskevalta velvollisuudelta lääkärintoimen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi siinä jäsenvaltiossa, jossa palveluja tarjotaan.

49 Tämän artiklan tavoite ilmaistaan direktiivin 93/16/ETY johdanto-osan 12. perustelukappaleessa, jonka mukaan palvelujen tarjoamisen yhteydessä vaatimus ammatillisten järjestöjen tai toimielinten rekisteriin merkitsemisestä tai jäsenyydestä, joka liittyy vastaanottavassa jäsenvaltiossa harjoitetun toiminnan kiinteään ja pysyvään luonteeseen, muodostaisi epäilemättä harjoittamisen esteen henkilölle, joka aikoo tarjota palveluja tilapäisesti, minkä vuoksi kyseisestä vaatimuksesta on luovuttava.

50 Tässä samassa perustelukappaleessa todetaan lisäksi, että ammatillisten järjestöjen tai toimielinten tehtävänä olevan ammatillisen valvonnan takaamiseksi

asianomainen voidaan tällaisessa tapauksessa velvoittaa esittämään vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle palvelujen tarjoamista koskevat yksityiskohtaiset tiedot.

51 Direktiivin 93/16/ETY 18 artiklassa puolestaan vapautetaan toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneet jäsenvaltioiden kansalaiset, jos palvelujen tarjoamiseen liittyy kyseisen henkilön matkustamista, toiselta velvollisuudelta, joka mahdollisesti asetetaan sen jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä, jossa palveluja tarjotaan, eli velvollisuudelta olla merkitty julkisen sosiaaliturvalaitoksen rekisteriin, jotta vakuutuslaitoksen kanssa voitaisiin tässä jäsenvaltiossa tehdä sosiaaliturvajärjestelmien perusteella vakuutetuille henkilöille annettuja palveluja koskeva tiliselvitys.

52 Direktiivin 93/16/ETY 18 artiklassa tai missään muussakaan artiklassa ei haluta poistaa kaikkia niitä esteitä, joita jäsenvaltioissa saattaa olla voimassa sellaisen vakuutuslaitoksen, jonka piiriin toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut lääkäri ei kuulu, korvaamien sairaanhoitopalvelujen osalta.

53 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 101 kohdassa, tämä ylittäisi tutkintotodistusten yleistä tunnustamisjärjestelmää koskevan direktiivin tarkoituksen eikä olisi myöskään yhdenmukainen direktiivin 93/16/ETY johdanto-osan 22. perustelukappaleen kanssa, josta ilmenee, että tällä direktiivillä ei vaikuteta jäsenvaltioiden oikeuteen organisoida kansallinen sosiaaliturvajärjestelmänsä.

54 Se, että direktiivin 93/16/ETY 18 artiklan täytäntöönpanoa voitaisiin katsoa laiminlyödyn, edellyttää siis yhtäältä, että kansallisessa lainsäädännössä edellytettäisiin merkitsemistä julkisen sosiaaliturvalaitoksen rekisteriin, jotta vakuutuslaitoksen kanssa voitaisiin tehdä sosiaaliturvajärjestelmien perusteella vakuutetuille henkilöille annettuja palveluja koskeva tiliselvitys, ja toisaalta, että kyseinen jäsenvaltio ei olisi vapauttanut tältä velvollisuudelta toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneita jäsenvaltioiden kansalaisia, jos palvelujen tarjoamiseen liittyy kyseisen henkilön matkustamista.

55 Esillä olevassa asiassa komissio ei ole osoittanut vääräksi Espanjan hallituksen väitettä, jonka mukaan Espanjassa ei vaadita tällaista rekisteriin merkitsemistä. Komission yhteisöjen tuomioistuimessa esittämät väitteet koskevat ennen kaikkea toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden lääkäreiden Espanjassa tarjoamista sairaanhoitopalveluista Espanjan terveydenhoitojärjestelmässä maksettavia korvauksia.

56 Tämä ongelma eroaa siitä kysymyksestä, mistä rekisteriin merkitsemisestä nämä lääkärit vapautetaan direktiivin 93/16/ETY 18 artiklassa. Kuten tämän tuomion 53 kohdassa on todettu, tämä ongelma on kyseisen direktiivin täytäntöönpanoa laajempi ja siten se ylittää nyt käsiteltävän, direktiivin virheellisen täytäntöönpanon vuoksi nostetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamista jättämistä koskevan kanteen.

57 Näin ollen toisen kanneperusteen perusteltavuutta ei ole näytetty toteen ja tämä kanneperuste on siis hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

58 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä. Koska komissio ja Espanjan kuningaskunta ovat kumpikin hävinneet asian osittain, on syytä määrätä, että kumpikin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut lääkäreiden vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/16/ETY mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa pannut direktiivin 8 artiklaa asianmukaisesti täytäntöön.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Euroopan yhteisöjen komissio ja Espanjan kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

von Bahr Edward Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä toukokuuta 2002.

R. Grass P. Jann

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja